

2653.

Врз основа на член 20 од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија” бр. 14/06, 24/07 и 103/08), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА НАЧИНОТ И УСЛОВИТЕ ЗА ЛАНСИРАЊЕ НА
РАКЕТИ И ДРУГИ ЛЕТАЧКИ ОБЈЕКТИ ЗА НАУЧНИ,
СПОРТСКИ И ДРУГИ ЦЕЛИ ШТО МОЖАТ ДА
ЈА ЗАГРОЗАТ БЕЗБЕДНОСТА НА ВОЗДУШНИОТ
СООБРАЌАЈ**

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат начинот и условите за лансирање на ракети и други летачки објекти (во натамошен текст ракетни модели) за научни, спортски и други цели што можат да ја загрозат безбедноста на воздушниот сообраќај.

Член 2

Одредени изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

- ракетен модел е авио-модел кој се подига во воздух без кор е на аеродинамички антигравитациони подигнувачки сили, кој се движи со помош на моделарски ракетен мотор, кој содржи уред за безбедно враќање на земјата во состојба во која е способен повторно за лет и да кој е направен од трајни (цврсти) неметални делови;

- мотор на ракетен модел е реактивен ракетен модел на цврсто гориво каде што сите хемиски состојки кои можат да горат се претходно измешани и спремни за употреба.

Член 3

Ракетните модели се класифицираат на следните видови:

- Ц1 модели за постигнување на висина;
- Ц2 модели за постигнување на висина со товар;
- Ц3 модели за времетраење на летот со падобран;
- Ц4 модели за времетраење на летот на ракетоплан;
- Ц5 модели на макета за постигнување на висина;
- Ц6 модели за времетраење на летот со трака;
- Ц7 модели на макети;
- Ц8 модели за времетраење на летот клизачи-РЦ радио управувани модели;
- Ц9 модели за времетраење на летот со елиси-жирокоптери;
- Ц10 модели за времетраење на летот со крила-рогала;
- Ц12 модели за времетраење на летот-триатлон.

Член 4

Ракетните модели пред лансирање и лет треба да го исполнуваат следните услови:

- Во врска со тежината-вкупна или максимална тежина, вклучувајќи го моделарскиот ракетен мотор или мотори на ракетен модел, не смее да биде поголема од 0,5кг (500гр) освен Ц7 каде што е дозволена тежина до 1,00кг (1000г).

- Во врска со погонска снага - Во моментот на лансирање моделарскиот ракетен мотор не смее да содржи повеќе од 125 грама гориво.

- Во врска со број на степени - максимум до три степени.

Степенот се дефинира како дел од моделот кој содржи еден или повеќе ракетни мотори, кој може да се оддели или вистински да се одвои за време на летот. Делот на моделот без погон не се смета како степен. Под повеќе степен модел се подразбира модел кој што има таква конфигурација во моментот кога ќе го започне своето движење по рампа. Моторите кои што истовремено се палат се сметаат за едностепени без разлика на бројот на одвоени делови.

Вкупниот потисок во понискиот степен на моторот мора од безбедносни причини да биде еднаков или поголем од вкупниот потисок на моторот во било кој повисок степен. Потисокот на првиот степен мора да биде подеднаков или поголем од потисокот во секој повисок степен.

- Во врска со условите на конструирање - ракетниот модел треба да биде конструиран така да е способен за повеќе од еден лет и да содржи сретства за забавување и негово спуштање на земја, така што неговата конструкција да не биде значително оштетена и да не претставува опасност за лушето и објектите на земјата.

Ракетниот модел не треба да го исфрли својот мотор за време на летот освен ако се вградени во делот од конструкцијата кој ќе се спушти на земјата. Кај ракетопланот моторот мора да се спушти со помош на развиена трака со димензии од 25x300мм или со падобран од 4дм2. Моторот не смее да биде прицврстен - залепен или составен дел од конструкцијата на моделот.

Сигурно приземјување на пониските степени кај повеќе степени модели е дозволено без опрема за приземјување на трака-падобран доколку:

1. Понискиот степен има три или повеќе стабилизатори
2. Должината не е поголема од 1 -1/2 пати од должината на моторот
3. Спуштањето е прогласено за безбедно од страна на главен судија

Конструкцијата треба да биде од дрво, хартија, гума, кршлива пластика и слични материјали без побитни метални делови.

Конструкцијата треба да содржи прицврстени површини кои што ќе обезбедат аеродинамичка стабилизација и ќе воспостават сили потребни за одржување на правилната патека на летот.

Ракетниот модел не треба да содржи било каков тип на експлозив или пиротехнички терет.

Член 5

Моторот на ракетен модел кој што ќе го снабди моделот со погонска сила треба да одговара на следниве стандарди:

- моторот на ракетниот модел е реактивен мотор кој што ги има сите погонски состојки однапред сместени во одливот така да неможат лесно да се извадат

- на натпреварување во ракетното моделарство дозволена е употреба на следните мотори, со вкупна придвижувачка сила-сила на потисок:

Мотор класа	вкупна сила на потисок
A/2	1.25 Ws
A	2.50 Ws
B	5.00 Ws
B	10.00 Ws
Г	20.00 Ws
Д	40.00 Ws
Г	80.00 Ws

- Куќиштето на моторот на ракетниот модел треба да биде од неметални материјали со мала термална спроводливост. Температурата на надворешната површина на куќиштето не смее да биде поголема од 200 целзиусови степени во текот на употребата или после употребата. Минималниот пречник на куќиштето не смее да биде помал од 10мм.

- Куќиштето на моторот на ракетниот модел треба да биде дизајнирано и направено така да не пукне доколку дојде до внатрешен натпритисок.

- Моторот на ракетниот модел треба да биде дизајниран така што нема да може спонтано да се запали во воздух, во вода или како последица на физички удар и температура од 80 целзиусови степени.

- Моторот на ракетниот модел не треба да содржи повеќе од 125 грама потисно/погонско гориво. Не би требало да произведе повеќе од 100 Ws вкупна придвижувачка сила и би требало да има потисок подолг од 0,5 секунди.

- Моторот на ракетниот модел се транспортира и складира без поставен елемент за палење кој што може да биде активиран со отворен оган, температура поголема од 150 целзиусови степени или со случајно емитување на радиофреквенција.

- Моторот на ракетниот модел не треба да исфрла од својата млазница никакви делчиња на согорувачкиот погонски/потисен материјал-гориво и не смее да запали сува хартија или трева на далечина од 1 метар од млазницата на моторот.

- Моторот на ракетниот модел не треба да се изменува цел да се сменат неговите објавени и востановени карактеристики или димензии.

Член 6

Ракетниот модел за време на летот не треба да предизвикува опасност за воздухопловите и не треба да се користи како оружје против воздушни или цели на земјата.

Член 7

Во текот на сите постапки поврзани со лансирањето и летот на ракетниот модел како и во поглед на безбедноста и спроведувањето на одредени постапки на полигонот одговорен е раководителот на обезбедувањето на полигонот, кој треба да е полнолетен.

Раководителот на обезбедувањето на полигонот може да има еден или повеќе заменици кои исто така треба да се полнолетни.

Пренесувањето на овластувањата за обезбедување на полигонот не го ослободува раководителот на обезбедувањето на полигонот од целосна одговорност и овластувања на лансирниот полигон.

Член 8

Сите ракетни модели кои ќе се користат на полигонот треба да добијат одобрение за лет, или забрана од страна на раководителот на полигонот или неговиот овластен заменик врз основа на негова слободна проценка во поглед на безбедноста на моделот во летот.

Член 9

Лансираниот уред или механизам треба да се користи така да ограничува хоризонтално движење додека моделот не постигне брзина потребна за безбеден лет.

Аголот на лансирање (елевациони агол) треба да е поголем од 60 степени.

Член 10

Лансирањето или палењето на моторот треба да се изврши со далечинско електрично средство со оддалеченост најмалку 5 метри од моделот при што истото треба да биде под потполна контрола на лицето кое го лансира моделот.

Раководителот или неговиот овластен заменик поседува клуч од сигурносната брава кој оневозможува моделот да се лансира додека споменатиот клуч не се стави во уредот. Кога ќе се увери дека моделот може да се лансира на безбеден, задоволителен начин раководителот или неговиот заменик го става клучот во бравата за да овозможи палење и лансирање.

Сите лица во близина на лансирањето треба да се известат дека претстои лансирање на ракетен модел при што се потребни најмалку 5 секунди гласно одбројување пред да се лансира ракетата.

Член 11

Брзината на ветерот треба да биде помала од 9 метри во секунда, а видливоста да е повеќе од 500 метри пред да се активира и лансира било кој ракетен модел.

Член 12

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

В.д. директор,
Зоран Крстевски, с.р.